

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ח תמוז תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא עח | דף הכולל: יומא גד.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרי"ז עד תחילת סימן תרי"ח.
מוסר: שם עולם - ועתה נבאר את סוף הפסוק' עד 'כן הדבר הזה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ט' עד פרק י' 'והנה ודאי כי מלאכה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הרגעים המאושרים בחייו של הרבי מתולדות אהרן זצ"ל | האם לאחר שהמשיח יבוא ימשיכו ללמוד את הלכות אבילות החורבן? | התורם הסודי של ארון הקודש בבית כנסת הרי"ף ברמת אלחנן | 2177

בין המצרים

היהודי שהתבקש לתרום עבור הדפסת ספרו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א על עניני בין המצרים, סירב וטען: "הרי עוד מעט המשיח יבוא, והספר יהיה מיותר לגמרי..."

Aharon Krohn/Flash90

ומה הגיב על כך הגר"ח?

המדברים אודות החורבן, וההלכות של בין המצרים לא ימחקו מהשולחן ערוך... תורת משה קיימת לעד. והסיבה שישתכלו בספר על החורבן היא, כדי לדעת ולזכור תמיד איזה דברים גרמו לנו את הגלות והחורבן, לדעת כי לנתק את עצמנו ולראות מה החטא גורם.

ובהקדמת הספר ישנו קטע, בו מובא ברמז המעשה הנ"ל: "קודם הדפסת הספר אמר רבנו, כי אי"ה בקרוב יבנה המקדש, ואז כל המדרשים והספרים המדברים אודות החורבן והצרות השייכות לזה - לא יגנוזו חלילה, אלא אדרבה, יעיינו בזה וילמדו כמו בכל חלק מחלקי התורה הקדו', כדי לדעת ולהעריך ולשמוח בבנין בית ה' ולזכור איזה חטאים גרמו לחורבן".

(דברי שיח)

עם גמר הכנתו לדפוס של הספר 'שיח נחמה' ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א - על עניני בין המצרים וט' באב - פנה המו"ל ליהודי בעל ממון בבקשה שיאות לסייע במצוה ולעזור בהדפסת הספר.

היהודי העשיר שמע את הבקשה ומיד השיב: "לא אתרום! כי תבין, הלא אנו מבקשים כל יום שיבנה בית המקדש בקרוב, והכל מאמינים שאכן בכל רגע עתיד אליהו הנביא לבשר על בוא משיח צדקנו ובית המקדש יבנה, ואם כן חבל להדפיס ספר על עניני החורבן ותשעה באב, הרי בעז"ה בקרוב כל הספר יהיה מיותר לגמרי, אף אחד לא יביט בו... לא אזרוק את כספי לריק!" סיים האיש. הדברים הגיעו לאוזני רבנו, ומיד הגיב: "האיש אינו צודק! גם כשיבוא משיח צדקנו ימשיכו להסתכל ללמוד בכל הספרים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

עברו מספר רגעים מאז נכנס רבינו למים, ולפתע החל הים לסעור. הגלים התנשאו לגובה 5-6 מטר, הרבי נקלע לסכנת חיים מוחשית וכבר החל להיסחף פנימה. המשמשים עמדו חיוורים כסיד...

הרגעים המאושרים בחייו של הרבי מתולדות אהרן זצ"ל

על כל צרה שלא תבוא. הלה הסכים, אחרי ויכוח קצר מצדו עם המשמשים על הסכום שהוא רוצה תמורת סחורתו. לאחר כמה רגעים שרבינו ירד לים - 'וה' הטיל רוח גדולה אל הים, ויהי סער גדול בים'. הים סוער וגועש, הגלים שמגיעים בדרך כלל לגובה של 2-3 מטר, התנשאו עתה לגבהים של 5-6 מטר! רבינו נמצא בסכנה מוחשית כל רגע, כמה וכמה גלים אימתניים עברו עליו, ובכל גל וגל שעבר עליו נענע לו בראשו, וכמעט שהוא טובע למוות, כשהוא מרגיש שהנה גופו נסחף ונמשך כמגנט אל תוך המים... ה"י. האלמוני שרבינו העמידו לשומר, הרים רגליו וברח בעוד מועד... והמשמשים גם הם היו בפחד גדול לחייו של רבינו, ועמדו אובדי עצות, חיוורים כסיד... המצב היה נורא ואיום, כששני המשמשים כמעט היו אבודים בעצמם לתוך המים... ר' יהושע ווייס היה קשור עם חבל בידו לידי רבינו, והחזיק עצמו בשפת הים, ור' איצק נשאר מבחוץ לשמור, אך גם שניהם נקלעו לתוך הסכנה האיומה. רבינו ראה את המצב, והבין שאין שום דרך ומנוס להינצל בדרך הטבע... הרים עיניו לשמים והתחנן במר נפשו כי באו מים עד נפש, וצעק בקול: "רבונו של עולם, קיינער קען מיר נישט העלפן, נאר דו אליין קענסט מיר העלפן!". - אף אחד אינו יכול לעזור לי, רק אתה לבדך - "הושיעני כי באו מים עד נפש... אל תשטפני שבולת מים ואל תבלעני מצולה".

מיד בגמרו את דבריו, פתאום הרגיש באיזה כח עליון, כעין יד האוחזת בו, וכהרף עין מצא את עצמו על שפת הים, כל עוד נשמתו באפו.

מאז נהפך אצל רבינו הסיפור כ'סיפור חיים', תמיד היה מתרפק על אותם רגעים שהיה כבר כמעט תחת המים, כשברגעים האחרונים ממש אפילו לא צעק וידוי ושמע ישראל, אלא צעק בכל כוחו: "ט-א-ט-ע, קיינער קען מיר נישט העלפן, נאר די קענסט מיר העלפן, ה-ע-ל-ל-ף-מיר!!!"

פעמים אין-ספור חזר רבינו הקדוש ז"ע על הסיפור, ביחיד וברבים, כשלפעמים התבטא שאיזה כח עליון הפליט אותו החוצה, ופעם אחת נפלט מפיו הטהור: "שרו של ים אחז בי ומשך אותי החוצה!"

רבינו סיים אז את דבריו באומרו, שאילו היו מבקשים מהקב"ה באמת ובתמים מעומק הלב, כפי שהוא ביקש אז, בוודאי שהיו ניצולים מכל צרה וצוקה. (גל' קנין תורה)

(אור לישרים, הובא ע"י הרב פנחס זרביב, למעשה)

איתרמי פעם, כד בדיחא דעתיה של כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן ז"ע, בשיחה פתוחה לאחדים ממקורביו, שאל אותם: "אילו רגעים, לדעתכם, היו הרגעים הנעלים ביותר בימי חייו עלי אדמות?!" זה ענה בכה וזה ענה בכה, אחד ניסה לומר שלדעתו - היום הזה שרבינו השתדך עם בתו של כ"ק רבינו הזקן ז"ע בודאי היה היום המאושר ביותר! השני ענה - כשקיבל רבינו הסערטיפיקאט (-אישור כניסה) להגיע לארץ ישראל בתחלת שנות המלחמה, אבל רבינו ביטל את דברי כולם, באמרו שאמנם היו אלו ימים נעלים ושמחים ביותר, אבל יש יום אחד שעולה על כולנה, ביום הזה הגעתי לתכלית חייו... ובלשונו: "הרגעים הנעלים ביותר בימי חייו, כשנלחמתי בגלי הים, והרגשתי שאלו הרגעים האחרונים בחיי, וראיתי שרק הקב"ה יכול לעזור לי, והרגשתי קירבה ודביקות עצומה בהש"ת...".

היה זה ביום ט' תמוז, שנת תשכ"ו. גם בשנה ההיא נסע רבינו למנוחת הנפש, כדי לאגור כוחות חדשים לימים הנוראים, רבינו שהה בחדשי הקיץ בערים שונות ברחבי הארץ, מתחילת חודש תמוז ועד אמצע חודש אלול, במשך החדשים הללו נסע רבינו לעיה"ק צפת, או לבית חלקיה וכדו', בימים הללו הוסרו מעליו טירדות ההמונים, לא קבלת קהל קבוע ולא ניחום אבלים ושמחות, ימים הללו היו בבחי' קודש קדשים, בהם עלה רבינו על יצועו בשעה תשע אחרי מעריב, וקם סמוך לחצות הלילה בין השעות 12-2 בלילה, והוגה בחלקי התורה הק' משוש נפשו, נגלה וקבלה, ועוסק בעבודת ה' בסילודין, בקדושה ובטהרה.

בשנה ההיא בחרו התלמידים בעיר 'בת-ים' למושב לו, בתוככי 'קרית באבוב' המתנוססת לתפארה, וזאת מחמת שמחוצה לה נמצא הים הגדול, ומשום צרכי רפואה, שסבל אז מאד על רגליו, המליצו לו הרופאים ללכת אל הים, כי גלי הים טובים מאד לזרימת הדם. באחד הימים נסע רבינו לים, וגם רצה אז לטבול טבילה לשם טהרה. הוא חיפש אחר מקום שקט לחלוטין וריק מבני אדם, ושני הבחורים שליוו אותו - ר' איצק כהן ז"ל, ויבלחט"א ר' יהושע ווייס, מתלווים מאחוריו, ואוחזים בו בחבל עב, ורבינו יורד לתוך הים.

לפני כן, גם הבחין רבינו בפלוני אלמוני שהגיע למכור את מרכולתו שהיתה בידיו. ורבינו - כדרכו עשה חשבון לעצמו שבודאי הלא הכל מושגח בהשגחה פרטית, ומה שפלוני הגיע דוקא בשעה זו, גם זה בהשגחה עליונה, ובכן, אמר לו רבינו שהוא מסכים לקנות ממנו את סחורתו, אך בתנאי שיעמוד סמוך למים וישגיח עליו משך הזמן שהוא נכנס לתוך המים, לפקוח עין עליו

בעודם נבוכים, נקש ר' יוסף כהן על דלת ביתו של הגבאי הנודע ר' שלום עזרא זצ"ל וביקש לדבר עמו ביחידות. הגבאי התפלא לשמע הבקשה, אך נכנס עמו לחדר צדדי...

צרוך סיפורים 'קטנים' על יהודים 'פשוטים'

עד יומו האחרון של ר' יוסף, לא נודע המעשה, ורק לאחר פטירתו התפרסם. אכן, האדם החביב ביותר בעיני ה' הוא זה המסתיר את מעשיו הטובים מעיני הבריות, ומעשיו - לשם שמים, לא לשם קבלת כבוד או שכר כלשהו בעולם הזה. (עלונו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א, מתוך גיליון 'קול ברמה' בעריכת הרב מ. צורן שליט"א)

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: לפני כשנה ומחצה נלב"ע איש תם וישר שהיה מסתופף בצל קדשם של אדמורי"י לעלוב זי"ע, ה"ה הרב ר' משה כהן ז"ל מבני ברק, שהיה ידוע בשם 'משה בן עליזה', מאחר שנפצע לפני שנים רבות מאוד, ומני אז לא היה מסוגל להזיז אבר, ובכל עת וזמן היה יושב בכסא גלגלים, ומלבד ראשו לא פעל גופו במאומה. אבל, ר' משה זה שרוי היה תמיד בשמחה, מעולם לא מש השחוק מעל פניו.

שמעתי מבנו הר"י שיבדלחט"א, ששאל את אביו - ילמדני אבי מורי, כיצד ניתן להיות שרוי בשמחה עצומה ובמאור פנים כה גדול כשמצבו כה קשה, וכל גופו כ'שבר כלי' ממש רח"ל? נענה לו רבי משה ואמר: הנה אילו היו כל הבריות שבעולם כמוני, כולם יושבים בכסאות גלגלים וזקוקים לעזרה בכל צעד ושעל, אזי פשיטא שהייתי יכול להיות בשמחה, שהרי מה ביני לבין אחרים? אלא מאי, כולם בריאים ושלמים ורק אני משותק ומוטל בכסא גלגלים... וכי מן היושר שאהיה בצער ובעצבון על כך שכל ברואי עולם זכו לבריאות השלימה?... כמה אמת נוקבת יש בדבריו של יהודי 'פשוט' זה... כל חד וחד בקושי דיליה, יזהר מאוד שלא יהיה בעצבות על כך שטוב לאחרים...

(באר הפרשה)

את המעשה שלפנינו סיפר הרב שמשון פוקס, בעת שהרוחות במדינה סערו בעקבות הוראתו של אחד מראשי הערים בארץ לאסור על דוכני הנחת תפילין ברחובה של עיר. "את הסיפור דלהלן שמעתי מסבתי, שהגיעה בשואה למחנה עבודה קשה במיוחד. אנשים לא היו שורדים שם. הם היו מקבלים עבור עבודה קשה ביותר לחם ומים רק פעם ביומיים. רק פרוסה

לפני זמן קצר נפטר בשכונת 'רמת אלחנן' שבבני ברק אחד מתושבי המקום, ר' יוסף כהן שמו. כלפי חוץ, נראה היה ר' יוסף כיהודי פשוט ביותר, אך בימי ה'שבעה' סופרו עליו סיפורים מצמררים שגילו טפח ממסכת מעשיו הנאצלים, אשר הקפיד להצניעם בימי חייו. והנה אחד מהם:

בבית הכנסת "הרי"ף" שבשכונת 'רמת אלחנן', ניצב ארון קודש מפואר ביותר. ארון קודש זה הוקם לפני עשרות שנים, ועלותו הגיעה לסך של ארבעים אלף דולר - סכום עתק באותם ימים. באותה תקופה ניגש עשיר אחד אל גבאי בית הכנסת, והבטיח כי הוא לוקח על עצמו לממן את שיפוץ ארון הקודש.

אנשי מקצוע מעולים הוזמנו, והחלו במלאכת הקודש המיוחדת. לאחר זמן-מה הושלמה מלאכת ארון הקודש המפואר, אלא שלמרבה הצער והתדהמה, זמן קצר לפני שאמור היה התורם לשלם את עלות העבודה - הוא נפטר לפתע לבית עולמו, ולא היה עם מי לדבר... הגבאים ההמומים נותרו בפני שוקת שבורה; מהיכן יממנו כעת את העלות העצומה של ארון הקודש? והלא בעלי המקצוע עומדים וממתינים לתשלום עבור עבודתם היקרה! בעודם נבוכים ושוברים דפק ר' יוסף כהן זצ"ל, אותו יהודי 'פשוט', תושב השכונה, על דלת ביתו של הגבאי הנודע, ר' שלום עזרא זצ"ל, וביקש לדבר עמו ביחידות. ר' שלום עזרא התפלא לשמע הבקשה, אך נכנס עמו לחדר צדדי.

"אני אתרום את כל הסכום עבור ארון הקודש", אמר ר' יוסף בלחשיה.

"מה???" - נזעק ר' שלום הגבאי וקפץ ממקומו - "הלא מדובר בסכום עתק!"

אך ר' יוסף לא ויתר: "מוכן אני לשלם לך את מלוא הסכום מיד, אך יש לי שני תנאים: א. שאף אדם בעולם לא יידע על כך שאני תרמתי את עלות ארון הקודש. ב. שהשלט שיוצב על ארון הקודש יישאר על שמו של אותו גביר שרצה לתרום את הארון, בעוד ששמי לא יוזכר עליו, ולו ברמז קל".

הגבאי היה המום לחלוטין. טפח מאישיות ענקית וקורנת התגלה לפתע מתחת למעטה הפשטות המדומה אותה עטה ר' יוסף על עצמו באורח קבע. ר' יוסף אכן שילם את כל הסכום, ועל הארון הוצב שמו של התורם שנפטר... אף במסיבה שנערכה לאחר מכן בבית הכנסת, השתתפה רק משפחת "התורם" שנפטר, בעוד ר' יוסף עמד מהצד, כמו כולם...

אחת שחורה כמו פחם.

"לסבא היו תפילין שקיבל מאבא שלו בבר מצווה. הוא הביא אותם למחנה והחביא אותם. הניח אותם במסירות נפש כל יום והתחזק. אלא שבוקר אחד הם נעלמו. הוא ממש בכה והצטער. חיפש אותם ולא מצא בשום מקום.

"אחרי כמה ימים הגיע אליו משהו וסיפר לו שהוא ראה אותם אצל אסיר אחר. מיד הוא ניגש אליו והתחנן שיחזיר לו אותם אבל האיש בשלו, טוען - הם שלי. אני קניתי אותם.

"כשסבא שלי הבין שאין ברירה הוא שאל את האיש בכמה הוא ימכור לו אותם. האיש ענה: קניתי אותם עבור שתי פרוסות אז אני מבקש עבורם שתי כיכרות לחם! סבא נדהם. פירוש הדבר זה מוות. לא לאכול שבועות שלמים!

"אבל סבא הסכים. הוא קנה את התפילין ובמשך כל הזמן הזה הוא אכל חול, חצץ ואבנים. הוא נהיה חולה מאוד אך בחסדי השם שרד את השואה."

(באדיבות ערוץ 2000)

פרשת השבוע

"נסעתי פעם באוטובוס עם יהודי זקן מאד, והתחיל לבכות, שבצעירותו היה לו רבי - אחד מגדולי הצדיקים בדור הקודם - וזכה להסתופף אצלו, אבל עכשיו אין לו היכן להתחמם..."

Yaakov Cohen/Flash90

עובדות שסיפר מרן הגר"ג אידלשטיין שליט"א על ההשפעה העצומה של שימוש חכמים

"סיפר לי אדם אחד שהתחיל להיות בקשר קבוע עם תלמיד חכם חשוב, ואמרו לו המכירים שלו כי מאז שהתחיל להיות בקשר עמו, השתנה ונעשה אדם אחר. הוא בעצמו לא הרגיש את השינוי, אבל בני המשפחה אמרו לו שניכר עליו שינוי, כי הוא נמצא עם אדם חכם ויש לו שימוש חכמים, שהוא לומד איתו ונמצא בקרבתו. למרות שהוא לא דיבר איתו מאומה כיצד להתנהג, עצם הדבר שהיה איתו וראה את הנהגתו, זה השפיע עליו שתהיה לו הנהגה אחרת.

"...וכבר סיפרתי שפעם הגיע לישיבה בפוניבז' אדם זקן שלמד בסלוצק עם מרן הגרא"מ שך זצ"ל, לפני מלחמת העולם הראשונה, ואמר כי הוא זוכר את הרב שך מאותה תקופה בצעירותו, שכל הזמן הלך אחרי מרן הגאון רבי איסר זלמן זצ"ל בעל 'אבן האזל', והיה מדבר איתו ומשמשו בכל מה שאפשר, ולא זזה ידו מתוך ידו. ובאמת זו היתה הסיבה שנעשה גדול הדור, על ידי שימוש החכמים.

"וידוע שגם בעלי בתים, כשיש להם קשר עם בני תורה, הם מקבלים השפעה מזה וכל הנהגתם משתנה. שמעתי מבן תורה אחד שאומר שיעור לבעלי בתים, והם השתנו ונעשו בני תורה. ולא היה צריך לדבר איתם כלום, רק ישבו ולמדו ביחד, וכיון שהיו בקרבתו של בן תורה וראו את הנהגתו, זה השפיע עליהם ונעשו גם כן בני תורה.

"נמצא שזיכוי הרבים של מצדיקי הרבים הוא לא רק במה שמלמדים ומוסרים שיעורים, אלא גם עצם ההימצאות והנוכחות עם התלמידים משפיעה מאד."

(ע"פ 'פניני החיזוק')

יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכֹל בְּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה... קח לך אֶת הַיּוֹשֵׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ (במדבר כז טז-יח)

שח מרן הגאון רבי גרשון אידלשטיין שליט"א: "סיפר לי אחד שיש לו תפקיד ציבורי, ויש בתפקידו הרבה ניסיונות שעלולים להכשילו, ואמר לי: 'אני למדתי בפוניבז' בזמן הרב והמשגיח זצ"ל, וראיתי אצלם הנהגה של יראת שמים, איך שהם מפחדים, וזה השפיע עלי שגם אני מפחד. לולי הייתי רואה את הפחד שלהם יתכן שהייתי נכשל, כי יש ניסיונות ומורים היתר, אבל לאחר שראיתי את היראת שמים, אינני מסוגל להיכשל'. זהו כוח ההשפעה של הרב, שהתלמידים רואים עליו את היראה, וכשרואים יראת שמים מפחדים יותר.

"היה עובדא בתקופה הראשונה של החסידות, באדם שנסע לאחד מגדולי הצדיקים וחזר ממנו מלא התפעלות ונעשה לחסיד שלו. שאלוהו מה ראית אצלו? ואמר: 'ראיתי שיש ריבוננו של עולם'. התפלאו: 'וכי עד עכשיו לא ידעת זאת?' ואמר: 'אמנם כן, ידעתי, אבל לא ראיתי. אצל הצדיק 'ראיתי' יראת שמים, וכשרואים יראת שמים זה משפיע'.

"זכורני שנסעתי פעם באוטובוס עם יהודי זקן מאד, והתחיל לבכות, שבצעירותו היה לו רבי, אחד מגדולי הצדיקים בדור הקודם, וזכה להסתופף אצלו והרגיש את השפעת הקדושה, שראה וקיבל ממנו יראת שמים, אבל עכשיו אין לו היכן להתחמם. כזה רבי עם כזו יראת שמים כפי שראה בילדותו, חסר לו היום, ובכה על זה בדמעות. זה כוח ההשפעה של שימוש חכמים, שהתלמיד רואה את הנהגתו של הרב ביראת שמים ובמידות טובות, ומושפע ממנו.

ברגע שסיימתי את דבריי, אירע נס. הרשע צעק עלי שאצא מהחדר - אבל שאעלם מיד מנגד עיניו ולא אראהו יותר. כמובן, ברחתי מיד כל עוד נפשי בי. אך הנה, תוך כדי ריצה, צעק אחרי שאעמוד. נעצרתי בפחד...

כוחה של מסירות נפש לשמירת 'צלם אלקים'

ברגע שסיימתי את דבריי, אירע נס ופלא, שהרשע צעק עלי שאצא מהחדר - אבל שאעלם מיד מנגד עיניו ולא אראהו יותר. כמובן שברחתי מיד ונסתי כל עוד נפשי בי. תוך כדי ריצה, צעק אחרי שאעמוד. נעמדתי בפחד, ולתדהמת אני רואה אותו זורק לעברי "דג מעושן" גדול וצועק שאמלא כריסי בזה... באותה שעה ראיתי מה גדולה כוחה של מסירות נפש לכבוד ה', עד שאפילו אצל הרשעים האלו שהיו הרוצחים הגדולים ביותר עלי אדמות וכח הטומאה העצום ביותר, זכיתי לישועת ה' כהרף עין כאשר הייתי מוכן למסור נפשי 'למען קדושת השם', ולא עוד, אלא זרק לי 'דג מעושן' גדול, שבזה החייתי את נפשי מספר ימים (וע"ע בשו"ת דברי יציב ח"ג, יו"ד סימן ס"א אות ד'). הדבר ברור אצלי - ששרי מעלה של הגויים הרשעים ידעו, שכל זמן שהיהודים שומרים על ה"צלם האלקים" החקוק על פניהם, לא יוכלו לעשות להם כלום, כי בזה תלוי קיומם... וברור כשמש אצלי שאילו היהודים בשואה היו מתעקשים לא להסיר הזקן והפאות, היו רואים נסים וזוכים לישועת ה'.

(גליון 'פלאי התורה' מהרה"ג ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א)

בספר 'שפע חיים' עה"ת פר' בלק (שנת תשמ"ג) מובא סיפור נפלא שסיפר הרבי מצאנז זיע"א, ממה שאירע עמו בשואה האיומה: עם פגע בי הקאפו הראשי של המחנה, ומשהבחין שלא גזזתי את זקני, כעס מאד ושאל אותי בחרון אף - למה אינני מגלח. השבתי בהתחמקות, שלא יכולתי, ואח"כ אגזוז. באותה שעה קיבל הרשע את תשובתי, אבל הזהירני אזהרה חמורה, שאם לא אקיים דבריי ולא אוריד את זקני, אוי לנפשי. עבר עוד יום, וכשהוכרתי ללכת לעבודת הפרך, שוב פגע בי אותו רשע, אשר ברוב כעסו לראותני עם זקני, סחב אותי תוך כדי הכאות נמרצות והכניסני לחדרם, שם ציווה לרשע אחד מפיקודיו, שיוריד לי הזקן יחד עם העור שמסביב. לא היה שייך לנסות לבטל פקודה אכזרית זו, בפרט אצל רשעים הללו, אשר לרצוח אנשים לא נחשב אצלם למאומה. תוך כדי עמידתי בהמתנה, נרעש ונפחד לגזר הדין, פרצתי מעצמי בבכי חזק והתחננתי בפניו שאני מעדיף לשכב על הרצפה ולקבל עשרים וחמש מלקות, שהיה בהם כדי להמית, ובלבד שלא יגעו בזקני, וכשאחזור למחנה אראה מה אוכל לעשות.

על דא ועל הא

התעוררה שאלה האם אפשר לתת לו עליה לתורה, אך כיון שהיינו צריכים לעשות כמה 'מוסיפים', העלינו גם אותו ואח"כ חזרנו על הקריאה שלו מבלי שיחוש בכלום. כעבור זמן הוא בא אלי וסיפר כי הפסיק לנסוע בשבת...

כוחה של הארת פנים

את רכבו בריחוק מהבית והיה צועד ברגל כדי שלא להיתקל ברב. אמנם מצד חילול שבת לא עשה כלום, הוא צריך להתבייש מהקב"ה ולא מהרב, אבל בכל זאת אאמו"ר הודה לו על כך. לאחר זמן אאמו"ר פתח בית כנסת קטן בבית, והנה האיש הזה בא והתחיל להתפלל עמנו. ועדיין היה מחלל שבת. היתה שאלה האם לתת לו עליה לתורה או לא, אך כיון שהיינו צריכים לעשות כמה מוסיפים ולחזור על הקריאה, העלינו אותו בין העולים,

סיפר הגאון רבי דוד יוסף שליט"א ראש ביהמ"ד 'יחווה דעת' וחבר מועצת חכמי התורה (הו"ד במעין השבת קורח תשפ"א). "בזמנו כשמרן אאמו"ר צוק"ל התגורר בשכונת 'רחביה' היה לו שכן מחלל שבת ר"ל. אך בכל פעם שמרן אאמו"ר היה פוגש אותו, היה מאיר לו פנים ושואל בשלומו, ובשבת היה אומר לו שבת שלום'. לאחר זמן אותו שכן התחיל לחוש אי נעימות לנסוע עם הרכב ליד אאמו"ר, הוא חש שזה פוגע בכבודו של הרב, והתחיל להחנות

וחרנו על הקריאה שלו, והוא כמובן לא חש בכלום.

כעבור זמן הוא בא אלי וסיפר לי שהוא מפסיק לנסוע בשבת ואינו מדליק יותר את האור בשבת! ועם הזמן התחיל לבוא גם לשיעורים, ואז יזם שאאמו"ר ימסור שיעור בליל שבת לאחר הסעודה, ארגן את כל זה בעצמו, הפציר באאמו"ר שימסור את השיעור, פרסם על כך ברחובות וכו'. השיעור הזה נמשך כמה שנים, ורבים הגיעו להשתתף בו. ובכל אותן השנים היה אותו יהודי מקורב מאוד לאאמו"ר.

לאחר שאאמו"ר עזב את האזור ועבר משם דירה, גם האיש הזה עבר דירה והלך לגור בשכונה אחרת שלא היה בה בית כנסת, והוא נלחם וקיבל שטח והקים בית כנסת והביא לשם רב ויסד שיעורי תורה ב"ה. רואים מכך כמה שצריך לשים לב, שלא תמיד צריך להעיר או למחות. אמנם באופן כללי לא אומרים 'מוטב שיהיו שוגגין' וכו' במצוות מהתורה, אלא רק בדרבנן, וצריך לשקול כל מקרה לגופו".

(הרב פנחס זרביב, למעשה)

זכנו לגדל

חיפשתם את הקוד הסודי שהופך את החינוך לתורה ולמצוות למשהו שמפנימים? קבלו אותו על מצע של מרמלדה. לא שינינו כלום, רק עטפנו יפה והגשנו בחביבות נעימה ...

613 מתנות - פרק תשיעי בסדרת 'הורים בתפקיד' מאת המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א

הרב יעקובזון מספר על צעירים רבים, שהביטוי 'יראת שמיים' מעורר בהם רגשות של השפלה, של לחץ וכדומה. הוא טוען כי הסיבה לכך פשוטה - תמיד הם שמעו את צמד המילים 'יראת שמיים' בשילוב הערות, כמו: "איפה יראת השמיים שלך?!" "זה לא מתאים לנער ירא שמיים", "כך מתנהג ירא שמיים?!" - משפטים המוכרים לכולנו...

הוא מציע הצעה נכונה: למה לא נתחיל להשתמש בצמד המילים 'יראת שמיים' בהקשרים חיוביים? למשל, כשהילד או הבחור השכימו לתפילה כדי לא להפסיד את זמן קריאת שמע, נעיר - ונאיר: "אח, כמה אני נהנה מיראת השמיים שלך"... כשהבת נוטלת ידיים בדקדוק לפני האכילה, נשבחה: "יפה! כך מתנהגת בת יראת שמיים". הדברים יעוררו ויחברו נימים של הערכה ושל כבוד למושג 'יראת שמיים'.

דברים פשוטים וברורים. צריכים רק להתרגל להשתמש בהם הלכה למעשה...

ילד המבין שרצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, חש כי המצוות אינן הגבלות, אלא זכות.

אנחנו יכולים להציג את שבת כיום שבו יש ל"ט אבות מלאכה, ועוד אין ספור איסורים מדרבנן והמון קפידות, דבר שנשמע כיום איום ונורא, כמו שלצערנו זה נתפס אצל אחינו הרחוקים.

אך כל אותן הגבלות נראות באור מיוחד, כשמבינים את העומק שרצה הקב"ה לזכות אותנו; שיהיה לנו יום מנוחה, יום שבו מפסיקים את העשייה המאומצת של ששת ימי המעשה, יום שבו אנחנו חוזרים למקור ומידבקים בבורא העולם; וכדי שנגיע להרגשה מרוממת זו, נאסר עלינו לעשות שום מלאכה כדי שבאמת ננוח. אם היה מותר גם לעבוד, אף אחד לא היה מגיע לתכלית הזו.

אין ספק, אם ישאלו כל הורה מזדמן, מה הנושא החשוב ביותר בעיניו בחינוך ילדיו, הוא יענה מייד: חינוך לתורה ולמצוות. כמה אנחנו משקיעים בחינוך כזה, כמה אנחנו מדקדקים שהכול יהיה כשר ומהודר, אך לפעמים הגישה לא נכונה... ואז משיגים חלילה את ההיפך.

אנו מצווים שיהא שם שמיים מתאהב על ידינו. כהורים, מוטלת עלינו חובה להשאיר טעם של מתיקות בעבודת ה', שהילד יחוש זכות ושמחה בכל מצווה.

רגילים לומר שהדוגמה האישית היא זאת שקובעת בחינוך. זה נכון; כשהילדים רואים אותנו שמחים ומחכים לחג או לשבת, מתרגשים ושמחים בזכות לאכול מצה, לקבוע מזווה, וגם להניח תפילין, לברך, להתפלל... זה מעורר בהם חשק להיות כמונו. אבל זה לא הכול. לפעמים נראה הורים המהווים דוגמה חיובית בכל הנהגותיהם, מקפידים על קלה כחמורה, לא מתפשרים על קוצו של יוד, אך בשטח - הילדים לא מעתיקים את הבית, ולפעמים אף משדרים ההיפך. אז מה קורה כאן?

המסקנה היא שאכן, הדוגמה האישית קריטית, אך דרושה גם אווירה חיובית משולבת. חשוב שהגישה תהיה נעימה, שהעטיפה תהיה חביבה ואהובה על הילדים. כך הדברים יופנמו בס"ד.

חשוב להדגיש: חינוך לקיום מצוות ולהימנעות מעבירות הוא חובתנו כהורים, זה לא משהו שתלוי בחשק של הילדים ובתגובות הנעימות שלהם... אבל ברור כי אין להשוות מצווה הנעשית בשמחה וברגש לזו המקוימת בכפייה, וכאן בעצם מתרכזת המשימה שלנו בהקניית חביבות המצוות כדרך חיים.

להסביר, להאיר

שמעתי מהרב יחיאל יעקובזון שליט"א דוגמה מעשית לכך.

כל עניינו של החינוך הוא מה שישאר ממנו. שלמה המלך התווה את הדרך וקבע: "חנוך לנער על פי דרכו", בתנאי ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה". חינוך שאינו מוביל לתוצאות בעתיד, אינו חינוך! אשר על כן, כל חינוך ללא שמחה וחיות, בוודאי לא יביא תוצאות לטווח הארוך, ואינו חינוך, אלא אילוף ועבדות.

בעל ה"שמח משה" מפרש בדרך זו את דברי דוד המלך ע"ה בתהילים: "נחלתי עדותך לעולם"; מתי יש סיכוי שהתורה תהפוך לנחלה? דווקא אם זה בצורה של "כי ששון לבי המה", כשזה נעשה בששון ובשמחה. אבל אם "נטיתי לבי לעשות חוקך" - אם הכול נעשה בנטייה ובכפייה, אזי "לעולם עקב", תמיד יהיה לדבר סוף.

אהבה בכפית הדייסה

מעבר לעניין של הקניית ערכי התורה והמצוות בנעימות, בהרגשה טובה ובשמחה, חשובה גם דמותו של המחנך המקנה אותם. כשמדובר בדמות שאוהבים, הערכים מחלחלים ונספגים בלב הילדים.

שמעתי סיפור מיוחד בעניין: הרב מפוניבז' זצ"ל, שהקים את ישיבת פוניבז' ואת בתי אבות פוניבז', היה רגיל לומר שזכות הקיום של הישיבה היא בשל היתומים והיתומות המתחנכים למטה, בבתי אבות.

הרב היה רגיל לבקר הרבה את הילדים המסכנים ששהו במוסד. באחד הימים ירד הרב לביקור בבתי אבות, כהרגלו, וכשהגיע, ראה את אם הבית הגב' מונק מתכוננת להאכיל את הבנות בפודינג. הרב ביקש לעשות זאת במקומה, וכך ישב והאכיל את היתומות הקטנות פודינג, כף אחר כף.

הבחור שהתלווה לרב העיר שזה ממש לא מתאים...

השיבו הרב במשפט נוקב: "אם הם יאהבו אותי, הם יאהבו גם את מה שאני מייצג..."

יש כאן אמירה... הוראה... אבן דרך...

אם אוהבים מישהו, אוהבים את מה שהוא מייצג... לא די בזה שאתה מייצג דבר אמיתי, דבר חשוב, חשוב גם שהילדים יאהבו את מי שמייצג את הדברים.

כדי להסביר זאת לילדים, נוכל לקחת כדוגמה את ימי חול המועד, שבהם מותר לאימא לבשל, ואכן, היא טורחת במשך שעות במטבח, ומייד לאחר הארוחה כבר מתחילה בהכנות לארוחה הבאה... לעומת זאת, בשבת - הכול חייב להיות מוכן מראש, אפילו לחמם אסור, כי רצה הקב"ה ליזכות אותנו ביום מנוחה וקדושה.

נדבר על "אתקינו סעודתה", נסביר שאנחנו מזמנים לסעודה את הקב"ה עם האבות הקדושים. זה לא אומר שצריך ליצור אווירה של יום הדין, אבל בפירוש, זה מצריך אווירה מכבדת ומכובדת. ילדים מבינים שיש נושאים שאותם לא מדברים ליד שולחן קדוש זה. הם לומדים ומפנימים ערך של מעמד מקודש. זה לא חודר ביום, גם לא בשבוע, אבל כשזה ה'נוסח', הם קולטים ומפנימים.

תפילה עלולה להיות הגבלה שלוש פעמים ביום בשעות מוגדרות: זמן קריאת שמע, זמן תפילה, שקיעת החמה וצאת הכוכבים; כל טיול, כל יציאה - מתוכננים לפי לוח זמני התפילה. זה נראה שיא ההגבלה. אבל כשמבינים מהו הרווח בתפילה, כמה התפילה מועילה, כמה שעות של טרחה ועוגמת נפש נחסכות בתפילה אחת מעומק הלב, מבינים שזו מתנה.

פסח עלול להיות שבוע ימים של מתת, חשש חמץ וכו', ויכול להיות חג החירות, כשהמסר מועבר בצורה נכונה - שהחירות האמיתית היא כשאינך משועבד להרגליך. סוכות הוא זמן שמחנתו, כי אנו יוצאים מאזור הנוחות לדירת ארעי, שבה אנו בזים לחומר הארעי ומבינים מה העיקר. הכול עניין של הסברה, עניין של הגשה נכונה.

חינוך עם תוצאות בשטח

אדם מתחבר רק לדברים שהוא נהנה מהם. דבר שהוא בגדר "עבודת פרך", אינו מעורר חשק לעוד. ילד או נער שברוב הזמן מרגישים שהלימוד הוא מאמץ שגדול עליהם, ורק לעיתים חווים אי אלו רגעי נחת, אינם מתחברים ללימוד באמת. להיפך, הם מפתחים ריאקציה מהדבר שמסב להם אכזבה פעמים רבות כל כך.

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

איך ייתכן לעבור על איסור לשון הרע בהזכרת מילה אחת שאין בה כל ענין גנות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

בו היו מחויבים להתקבץ וללכת לעבודת המלך (אנגריא). היה ביניהם אחד שנקרא 'בר חובץ', ונשתמט יום אחד ולא עלה עמהם לאנגריא. שחו שאר בני החבורה בינם לבין עצמם ושאלו: מה נאכל היום? והשיב אחד מהם: 'חובצא', שהוא מין ממיני עדשים שהיה אז נקרא כך. מתוך כך נזכרו הנוגשים והבחינו בהיעדרו של 'בר חובץ', ששמו דומה למילה 'חובצא', ואמרו: יבוא בר חובץ גם הוא לעבודת האנגריא. אמר על כך רבי יוחנן שזהו 'לשון הרע בצינעא'.

מכך יש להוכיח, שלמרות שבדיבור עצמו אין כל גנות, וכמו במקרה עם בר חובץ, שאותו אדם אפילו לא הזכיר את שמו בפירוש, וגם לא דיבר עליו את עצם הענין שהיה במחשבתו, שהשתמט מעבודת המלך, אלא רק הזכיר שם מאכל - בכל זאת נחשב לשון הרע. וכך גם בנידוננו, שאומר בסתמא שאיש זה עשיר, שבכך גופא אין כל גנות - בכל זאת כיון שהשומעים מקשרים זאת למה שראו קודם, שתרם כך וכך לצדקה, ונעשית מכך גנות עבורו, אסור.

בסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' (כלל ד' מהלכות לשון הרע, ה-ו) מפרט רבנו דוגמאות שונות לדיבורים סתמיים שעלולים להזיק לזולת, למרות שלכאורה אין כוונת המספר לגרום נזק. בין השאר הוא מדגיש שישנם דברים שעבור פלוני הם שבח ועבור אדם אחר הם גנאי, ולדוגמה - לספר על סכום מסויים שאדם נתן לצדקה, שאם הוא עני זה שבח עבורו, ואם הוא עשיר זו גנות עבורו.

בביאורים ומוספים מביאים שאלה מעניינת בנידון זה: אנשים ראו שפלוגי נתן סכום מסויים לצדקה, ואינם יודעים האם הוא דחוק בפרנסתו - וא"כ מה שנתן זה שבח עבורו, או שהוא עשיר מופלג, וא"כ מה שהוא נתן זה גנאי עבורו. האם מותר לספר להם אחר כך בסתמא שפלוגי עשיר, ומתוך כך תתפרש גנותו אצלם למפרע?

יש שכתבו (שיעורי עיון) להביא ראיה לאסור, ממעשה שהובא בירושלמי (פאה פ"א ה"א) והזכירו ה'חפץ חיים' לעיל (כלל ג' באר מים חיים סק"ג): בני חבורה אחת היה להם יום מסוים קבוע

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

הסיפור שהגרי"ש אלישיב זצ"ל נהג לספר

יומא דף עח

תינוקות מותרין בכולן

הוא תר אחר מקום בו יוכל להרביץ תורה לעדרים. רגליו נשאוהו אל העיר ברוד, בה כיהן כרב ואב"ד בעל ה'בית אפרים', הלא הוא רבי אפרים מרגליות. מאחר שמשרת הרבנות בברוד היתה מאוישת, נמנה וגמר רבי שלמה בליבו לקבל על עצמו כל משרה אחרת, שבאמצעותה יתאפשר לו להרבות תורה בישראל. לאחר חקירה ודרישה נודע לרבי שלמה, כי כל המשרות

שח חתן רבנו, רבי יצחק זילברשטיין: כפי הידוע, מורי חמי, מרן הגרי"ש אלישיב, לא נהג להרבות בסיפור מעשיות. ועל כן, כאשר פתח בסיפור מעשה, היה בכך אות לשומעים, כי יש להאזין לפרטי הדברים בקשב רב ולמצות את מירב הלקח העולה מהם. באחת ההזדמנויות סיפר מורי חמי מעשה מופלא ומאלף אודות רבי שלמה קלוגר. וכך היו פני הדברים: לאחר שרבי שלמה קלוגר עזב מטעמים שונים את כהונת הרבנות שבעיירה זאליפוט,

עשרים וארבעה - דבר הנוגד את פשטות דברי התורה ומאמרי חז"ל!
"האם יש בבית המדרש תלמוד ירושלמי על מסכת סוטה?"
שאל רבי שלמה.

באותם הימים הספרים היו נדירים ויקרים, וידן של קהילות רבות לא השיגה די ממון בכדי רכישת ש"ס בבלי בלבד, על אחת כמה וכמה שלא היה ביכולתן לרכוש תלמוד ירושלמי, ועקב כך נאלץ רבי אפרים זלמן להשיב בשלילה.
"האם יש בבית המדרש מסכת סוטה מן התלמוד הבבלי?"
הוסיף רבי שלמה לשאול.

המסכת המבוקשת הובאה על אתר ורבי שלמה פנה אל רבי אפרים זלמן: "יעיין נא מר בדף ל"ד ע"א ויראה בעיניו את דברי התוספות בד"ה טורטני, שהביאו בשם הירושלמי שלדעת רבי עקיבה אכן היו עשרים וארבעה מרגלים!"

לבד מהלקח המאלף שיש לתלמוד מענוונותו המרובה של רבי אפרים זלמן מרגליות, שהעניק לרבי שלמה קלוגר על אתר משרה כבודה בעירו, ניתן להפיק ממעשה זה שני לקחים נוספים. הבה נתאר לעצמנו רב ואב"ד באחת הערים בארץ ישראל, הנוטש את משרתו והולך לתור אחר מקום אחר שבו יוכל להרביץ תורה. הרי גם בדמיון הנועז ביותר לא נוכל לצייר רב עיר ואם בישראל הפושט את אצטלתו והופך באחת למלמד תינוקות.

אולם רבי שלמה קלוגר ידע והבין, כי המשמיה העיקרית בחיי הינה הרבצת תורה, ומאחר שנאלץ להתפטר ממשרת הרבנות שבעיירה זאליפוט, נעתר לשמש כמלמד דרדקי ובלבד שיזכה לשמש כחוליה בשלשלת מסירת התורה לדורות הבאים.

עוד יש לתלמוד ממעשה זה עד כמה גדולה היתה ענוונותו של רבי שלמה קלוגר, שהיה מוכן לשאת בפני כל בני העיר ברוד דרשה, שמטרתה היא לבחון האם הוא בעל כישורים מספיקים בכדי לשמש כמלמד דרדקי. כמה 'מנהיגים' היו מסוגלים לנהוג בהנהגה שכזו?!

[מתוך 'עמודו של עולם']

התורניות שבעיר ברוד מאוישות, מלבד כהונה אחת והיא משרת מלמד דרדקי בתלמוד תורה שבפאתי העיר. רבי שלמה, ששאיפתו היתה להנחיל תורה לדורות הבאים, מחל על כבודו ונעתר ליטול את התפקיד על שכמו.

יישב גאון כביר שכמותו וירביץ תורה לילדים הרכים, ובלבד שלא תשתכח תורה מישראל!

אולם בכך לא תם המעשה! בעיר ברוד נתקנה תקנה, שעל פיה כל יהודי המבקש להתמנות למלמד דרדקי, מחויב קודם מינויו לשאת דרשה בפני בני העיר בבית המדרש הגדול. והיה אם מצאה הדרשה חן בעיני קהל שומעיו, זכה האיש במשרה, ואם לאו, נאלץ להותיר את הכהונה לרעהו הטוב ממנו.

כמנהג המקום, תבעו בני הקהילה מרבי שלמה קלוגר לשאת מדברותיו לפנייהם בטרם יתמנה למלמד. בלית ברירה נעתר רבי שלמה לתנאי, אך קודם מעשה הציב תנאי משלו ודרש שבעל ה'בית אפרים' יהיה נוכח בעת הדרשה.

השעה היעודה הגיעה, בני העיר ברוד ובראשם רבם רבי אפרים זלמן מרגליות נהרו בהמוניהם לבית המדרש, מצפים לשמוע את דבריו של המלמד הבלתי מוכר, שהתנה את דרשתו בהשתתפותו של רב העיר. עת הדרשה הגיעה, רבי שלמה פסע מעדנות לעבר הבימה, נשק לפרוכת והחל לגולל את דבריו בטוב טעם ודעת, כראוי לאיש העתיד להיוודע ברבות הימים כאחד מגאוני הדורות שקמו לעם ישראל.

הזמן חלף והדרשה הגיעה אל סיומה. בעוד למדני העיר משתאים מהיקף דבריו ומעוצם גאונותו של ה"מלמד" האלמוני שהזדמן לעירם, חלף רבי שלמה ליד כיסאו של המרא דאתרא, רבי אפרים זלמן מרגליות, והבחין בפניו החתומות במורת רוח.

"האם דברי לא נשאו חן בעיני המרא דאתרא?!" שאל רבי שלמה בחשש.

"הדרשה עצמה אמנם היתה ראויה", נענה רבי אפרים זלמן, "אך מתוך חשבון פלפול הדברים שערך מר בפרשת 'שלח', הלא היא פרשת המרגלים, עולה כי לא היו שנים עשר מרגלים אלא

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

האם מעוברת פטורה מלצום כשהיא צריכה לטפל בילדיה במשך היום?

במה דברים אמורים? כשהחשש נגרם מחמת עצם הצום, אולם, כאשר החשש נובע מחמת הצירוף של המאמץ הכרוך בטיפול בילדיה יחד עם הצום, אין זה פוטר אותה מלצום, אלא מוטל על בעלה לטפל בילדים, באופן שהיא תוכל לנוח במשך כל היום, אף אם בשל כך לא יוכל להתפלל בציבור.

[שו"ע תריז, א; ביאורים ומוספים דרשו, 1; וראה שו"ע תריח ז-ח]

אשה מעוברת, חייבת לצום ביום הכי עדי כמה ימים לאחר הלידה פטורה היולדת מלצום ביום הכיפורים? פורים, ולדעת רוב הפוסקים, למרות שבזמננו המעוברות חלשות יותר מבעבר, אין שינוי בדין זה, והמעוברות חייבות לצום ככל אדם. אולם במקרה שיש חשש סכנה למעוברת או לעובר, מותר למעוברת לשתות פחות מ'כשיעור' (ראה במקורות), ופעמים שמותרת אף לאכול ולשתות כרגיל.

עד כמה ימים לאחר הלידה פטורה היולדת מלצום ביום הכיפורים?

והחל מארבעה ימים ועד שבעה ימים - תאכל היולדת פחות מ'כשיעור'; אך אם לדעת אדם הבקי בדבר יש באפשרותה לצום, עליה לצום כרגיל, אלא אם כן היא עצמה סבורה שעליה לאכול, שאז תאכל פחות מ'כשיעור'. ובתום שבעה ימים מהלידה, דינה ככל אדם.

[שו"ע תריז, ד, ומשנ"ב ט-יא; ביאורים ומוספים דרשו, 14 ו-17, וראה שם, 6, 15 ו-20; וראה שו"ע תריח ז-ח]

יולדת משעת תחילת הלידה, ועד לשלושה ימים - 72 שעות - מגמר הלידה, פטורה מלצום ביום הכיפורים. ובנוגע לכמות האוכל: אם לדעתה אינה זקוקה לאוכל, תאכל פחות מ'כשיעור' (ראה במקורות); ואם לדעתה היא זקוקה לאוכל, תאכל כרגיל, ויש שהורה שגם באופן זה תאכל פחות מ'כשיעור'; ואם לדעת רופא די לה בפחות מ'כשיעור', לכל הדעות לא תאכל יותר מכך.

האם תחליפי חלב אם מונעים את חשש הסכנה לתינוק מחמת הצום של האם?

שהאפשרות להאכיל בהם את התינוק מבטלת את חשש הסכנה, והאם חייבת לצום, ותזין את התינוק בתחליף חלב. אולם, יש אומרים, שגם בימינו, במקרים רבים, כאשר חלב האם הוא עיקר מזונו של התינוק, חשש הסכנה קיים למרות התחליפים. ולמעשה, יש להיוועץ ברב בנוגע לכל מקרה לפי פרטיו.

[שו"ע תריז, א, וביה"ל ד"ה עוברות; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

אשה מניקה, לאחר שחלפו הימים שבהם היא פטורה מלצום מחמת סכנת הלידה (ראה לעיל), חייבת לצום ביום הכיפורים; אולם, אם הצום יגרום לצמצום אפשרות ההנקה, ויש בדבר חשש סכנה לתינוק, הריהי פטורה מלצום. ובזמננו, שקיים בשוק מגוון רחב של תחליפי חלב אם, וכמעט לכל תינוק ניתן למצוא את החלב המתאים לו - יש אומרים,

* ילדים בריאים מגיל תשע ומעלה, וילדים חלשים מגיל עשר ומעלה, חייבים ביום הכיפורים ב'תענית שעות', דהיינו, שיש לאחר את זמן אכילתם ביום באיחור ניכר.
* ילדים מתחת לגיל תשע פטורים מלצום ביום הכיפורים, ומותר אף להאכילם ולהשקותם; ויש למונעם מלצום אף אם רצונם בכך.
* חובת חינוך הילדים לקיום מצוות עשה מוטלת על האב, ונחלקו הפוסקים אם חובת החינוך מוטלת גם על האם. וכשהאב אינו בחיים - יש אומרים שחובת החינוך מוטלת על האם ועל בית הדין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לכפר על החטאים גם ללא תעניות וסיגופים?

שהטה את לבבו לשוב אליו. והגר"א כתב באיגרתו המפורסמת: "עד יום מותו צריך האדם להתיישר, ולא בתעניות וסיגופים, רק ברסן פיו ותאוותיו, וזהו התשובה, וזה כל פרי העולם הבא, וזהו יותר מכל התעניות וסיגופים בעולם. ובזה יכופר לו כל עוון, וניצול משאל תחתית". ובדומה לכך, יש שכתבו בשם הגר"א, שהעיסוק בתורה ובגמילות חסדים, מכפר יותר מכל העינויים והסיגופים.
[שו"ע תקסח, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 30; נודע ביהודה קמא או"ח לג]

רבותינו הקדמונים לימדונו 'תיקוני תשובה' שונים, על ידי תעניות במספרים שונים. וכן הזכירו רבותינו סיגופים שונים כתיקונים לחטאים. אולם, כבר כתבו גדולי האחרונים, שעיקר התשובה הוא - עזיבת החטא, וידוי, חרטה, קבלה לעתיד, והתקרבות להשי"ת; ותשובה זו מכפרת כפרה גמורה, והתעניות והסיגופים הם רק כטפל וכסיוע לעיקר התשובה. ובדרך זו כתבו חכמי זמננו, שענין זה של תעניות וסיגופים, אינו קבוע לכל אדם, ולא לכל הדורות, אלא השב בתשובה יאמין שהשי"ת סולח לשבים אליו, ויחד עם צערו על העבר, יודה לה' על

הלוח היומי

י"ח בתמוז | רבי יהודה לייב ב"ר משה עדל זצ"ל, בעל איי הים

יארצייט:

תקפ"ח: רבי יהודה לייב ב"ר משה עדל זצ"ל, בעל איי הים.
תר"ח: רבי אברהם ב"ר אריה לייב יפה זצ"ל, ממניסק, בעל משכיל לאיתן, מצפה איתן, נחל איתן, באר אברהם ועוד.
תרט"ז: רבי משה דוד ב"ר אשר אנשיל אשכנזי זצ"ל, אב"ד טולטשווא-הונגריה.
תרל"ד: רבי יעקב אריה ב"ר שלמה גוטרמן זצ"ל, מראדזימין, בעל ביכורי אבי"ב, דברי אבי"ב וליקוטי אבי"ב.
תרע"ד: רבי אברהם יהושע העשיל ב"ר מרדכי טברסקי זצ"ל, מטשרנוביל-צ'ודנוב.
תש"ס: רבי יוסף ב"ר דוד קאפח זצ"ל, מהדיר ספרי ראשוני ספרד ועוד ובעל הליכות תימן.
תשס"ז: רבי חיים מאיר יחיאל ב"ר דב בעריש שפירא זצ"ל, אב"ד נארול.

החידוש הנפלא של הריטב"א
"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבנינה"

(תענית ל:)

נשאל הרדב"ז: הצדיקים שמתו בגלות לא יראו בטובתן של ישראל ולא ישמחו בשמחתן? וענה: כבר כתב הריטב"א שיש שתי תחיות המתים, אחת לצדיקים שמתו בגלות ויזכו לימות המשיח ויראו בטובתן של ישראל ובבנין בית המקדש (וישמחו בשכר שהצטערו על החורבן). ואחת סמוכה לעולם התחיה ועליה נאמר "ורבים מישני עפר יקיצו". (שו"ת הרדב"ז ח"ג סימן תרמד (אלף סט), ריטב"א ר"ה דף טז:)

נשתדל להתאבל ולהתאונן על חורבן בית המקדש וירושלים, ובכך נזכה לראות ולשמוח בבנין ירושלים ובית המקדש

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il